

Συλλογικό κείμενο επιστημόνων και οργανισμών δικαιωμάτων προς τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας για την επικινδυνότητα της έννοιας της γονικής αποξένωσης

Μετάφραση: Μανωλέσου Δανάη

Η συζήτηση που έχει ανοίξει με αφορμή την αλλαγή του οικογενειακού δικαίου που θέλει να περάσει η κυβέρνηση ΝΔ φέρνει στο προσκήνιο και την έννοια της γονικής αποξένωσης. Η έννοια αυτή, στην οποία αρχικά αναφέρονταν ως κλινικό 'σύνδρομο', ενώ στη συνέχεια λόγω έλλειψης επιστημονικής βάσης η λέξη σύνδρομο αφαιρέθηκε, χρησιμοποιείται ως βάση για την επιχειρηματολογία της επιβολής της υποχρεωτικής συνεπιμέλειας.

Αναδημοσιεύουμε, σε περιληπτική απόδοση του αγγλικού¹, το κείμενο που υπέγραψαν 352 ακαδημαϊκοί σε θέματα Οικογενειακού Δικαίου, επιστήμονες Ενδοοικογενειακής βίας, ερευνητικά Ινστιτούτα, επιστήμονες σε θέματα Παιδικής Αναπτυξιολογίας και Παιδικής Κακοποίησης, Δίκτυα Δικαιωμάτων των Παιδιών και άλλοι οργανισμοί, καθώς και 764 προσωπικότητες, και το οποίο απευθύνεται προς τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας για την μη συμπερίληψη της θεωρίας της «γονικής αποξένωσης» ή του «συνδρόμου γονικής αποξένωσης»² στην 11^η Διεθνή Κατηγοριοποίηση Ασθενειών, τον Ιούλιο του 2019.

[1] Για την συντομία του κειμένου έχουμε αφαιρέσει τις πολυάριθμες και εκτενείς αναφορές σε επιστημονικές μελέτες που έχει το αρχικό κείμενο, έτσι για τα πλήρη στοιχεία θα πρέπει κανείς να ανατρέξει στο αρχικό κείμενο, εδώ:

[2] Το κείμενο εξηγεί: «Το Σύνδρομο Γονικής Αποξένωσης (ΣΓΑ) είναι μια αμφιλεγόμενη έννοια η οποία συγκροτήθηκε από τον παιδοψυχίατρο Richard A Gardner και είχε ως αποτέλεσμα πολλά δικαστήρια να αφαιρέσουν την επιμέλεια πολλών παιδιών από μητέρες. Η έννοια διαψεύσθηκε πλήρως για λόγους διακρίσεων λόγω φύλου, παιδικής κακοποίησης και έλλειψης επιστημονικής βάσης στα μέσα της δεκαετίας του 1980. Στη συνέχεια, έπεσε σε αχρηστία. Η ίδια έννοια επανήλθε στη μέση της δεκαετίας του 2000 σαν αποτέλεσμα συνεντεύξεων του ιατρού Amy J. L. Baker στις Η.Π.Α. με σαράντα ενήλικες που ανταποκρίθηκαν σε μια διαφήμιση και ισχυριζόταν ότι υπέστησαν αποξένωση από κάποιον γονιό ως παιδιά. Η οφθαλμοφανής ορολογία ενάντια στις γυναίκες και στα παιδιά που υπήρχε στη δουλειά του Garner είχε αφαιρεθεί (ωστόσο διακρίσεις λόγω φύλου και υποτίμηση των απόψεων των παιδιών παρέμειναν) ενώ η λέξη ‘σύνδρομο’ παραλείφθηκε, υποθέτουμε ώστε να αποφευχθεί η ανάγκη για επιστημονική απόδειξη της ψυχολογικής πάθησης. Παρά την αναξιόπιστη επιχειρηματολογία, η έννοια διαδόθηκε γρήγορα και εφαρμόζεται δικαστικά σε διάφορα μέρη ανά τον κόσμο.»

Οι βασικοί λόγοι για τους οποίους οι υπογράφουσες και οι υπογράφωντες θεωρούν την έννοια επικίνδυνη είναι οι εξής:

1. Η έννοια της γονικής αποξένωσης δεν υποστηρίζεται από αξιόπιστη επιστημονική έρευνα πάνω σε παιδιά.

«Η γονική αποξένωση, ενώ υπολείπεται ενιαίου κλινικού ή επιστημονικού ορισμού, αναφέρεται σε γενικές γραμμές στην εικασία ότι ο φόβος ενός παιδιού ή η απόρριψη του προς ένα γονέα (τυπικά του γονέα που δεν έχει την επιμέλεια) προκαλείται από την κακοπροαίρετη επιρροή του προτιμώμενου γονέα (τυπικά αυτού που έχει τη επιμέλεια). Η εικασία της αποξένωσης βασίζεται σε δύο προβληματικές υποθέσεις: (i) ότι

τα παιδιά κατά κανόνα δεν φοβούνται ή δεν αντιστέκονται σε έναν γονέα χωρίς την χειραγώγηση από τον άλλο γονέα, και (ii) ότι η εχθρότητα ενός παιδιού ή ο φόβος του απέναντι σε έναν γονέα προκαλείται αποκλειστικά από την επιρροή του προτιμώμενου γονέα ανεξαρτήτως των εμπειριών του παιδιού. Υπάρχουν μηδαμινές επιστημονικές αποδείξεις που να υποστηρίζουν τις δύο αυτές υποθέσεις, ενώ και οι δύο προέρχονται από το ΣΓΑ (PAS – Parental Alienation Syndrome), το οποίο καταρρίφθηκε απερίφραστα από επιστημονικές και επαγγελματικές αρχές.»

Ειδικότερα, από πλήθος ερευνητών γίνεται κριτική πάνω στην θεωρία της γονικής αποξένωσης για μελέτες με κακή αντιπροσωπευτικότητα δειγμάτων, μικρά δειγματοληπτικά μεγέθη, απουσία ερευνών σε βάθος χρόνου και κυρίως για την απουσία ομάδων ελέγχου (control groups) για την διερεύνηση και τον αποκλεισμό εναλλακτικών αιτιών για την επεξήγηση της αντίστασης ενός παιδιού στην επαφή με τον γονέα.

2. Υπάρχουν πολλοί άλλοι παράγοντες, επιστημονικά αποδεδειγμένοι που μπορούν να εξηγήσουν καλύτερα την άρνηση ενός παιδιού να έρχεται σε επαφή με έναν γονέα, όπως η έλλειψη γονικής στοργής, η άσκηση βίας από τον γονέα ή από τους συγγενείς του, ή η σύγκρουση μεταξύ των δύο γονέων. Το κείμενο επίσης περιγράφει ότι η θεωρία της σύγκρουσης των γονέων είναι επαρκής για να εξηγήσει τις συμπεριφορές δυσφήμισης του ενός γονέα από τον άλλο: η θεωρία αυτή δεν είναι ούτε μόνο από τη μία πλευρά (δλδ από την πλευρά των πατεράδων, όπως συμβαίνει στην εφαρμογή της «γονικής αποξένωσης»), και δεν είναι και γραμμική. Σύμφωνα με τις σχετικές έρευνες, το αποτέλεσμα της δυσφήμισης είχε συνήθως σαν αποτέλεσμα τη βλάβη της σχέσης του παιδιού με τον γονέα που ενεπλάκη στη δυσφήμιση.

Όπως αναφέρεται στο κείμενο: «Οι υποστηρικτές της γονικής αποξένωσης μας ζητούν να αγνοήσουμε τις παραπάνω εύλογες αιτιολογήσεις έναντι της υιοθέτησης μια απλοποιητικής, μονοδιάστατης, καταχρηστικής οπτικής της σχέσης γονέα-παιδιού η οποία αγνοεί την πλειοψηφία των επιστημονικά

εμπεριστατωμένων παραγόντων της σχέσης γονιού-παιδιού».

3. Οι θεραπείες που εφαρμόζονται ως αντιμετώπιση της 'γονικής αποξένωσης' κάνουν κακό σε ένα σημαντικό αριθμό παιδιών και άρα δεν μπορούν να επιβληθούν ως καθολικές. Οι θεραπείες αυτές τυπικά προτείνουν ότι τα παιδιά πρέπει να απομακρυνθούν από τον προτιμώμενο γονέα και να μην έχουν επαφή καμία μαζί του, όσο θα υφίστανται την 'θεραπεία επανένωσης' για ένα σημαντικό χρονικό διάστημα, έτσι ώστε να αποκατασταθεί η σχέση με τον γονέα που το παιδί είχε απορρίψει. Πολλοί είναι οι ερευνητές που υποστηρίζουν ότι οι θεραπείες αυτές είναι βλαπτικές για το παιδί, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις κακοποίησης ή ενδοοικογενειακής βίας. Συγκεκριμένα:

«Ενώ τα προγράμματα επανένωσης μπορεί να βοηθήσουν κάποιες περιπτώσεις παιδιών, για παράδειγμα όταν ο γονέας που προβεί σε ενδοοικογενειακή βία έχει υποβιβάσει τη σχέση του παιδιού με τον κακοποιημένο γονέα ώστε να διατηρήσει έναν καταναγκαστικό έλεγχο πάνω στην οικογένεια (ένα συχνό φαινόμενο στις περιπτώσεις βίας στο σπίτι), στην πραγματικότητα γνωρίζουμε πολύ λίγα για τις βραχυπρόθεσμες ή μακρόχρονες επιπτώσεις στα παιδιά, αρνητικές ή θετικές, της θεραπείας επανένωσης. [...] Ανεπίσημες αναφορές αρχίζουν και δημοσιεύονται από παιδιά αρκετά μεγάλα ώστε να σχολιάσουν τις εμπειρίες τους από προγράμματα επανένωσης χωρίς τον κίνδυνο να λογοκριθούν ή να τους αποδοθεί κάποιο πειθαρχικό. Αυτά τα παιδιά αναφέρουν ότι αναγκάστηκαν να παρακολουθήσουν αυτά τα προγράμματα, ότι απειλήθηκαν και εκφοβήθηκαν, ότι έχασαν επαφή με τον προτιμώμενο γονέα, τα αδέρφια και τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας, ότι εκτέθηκαν σε ρητορική υπέρ του πατέρα και κατά της μητέρας, ότι δεν άκουγαν την άποψη τους και ότι η γνώμη τους δεν γινόταν σεβαστή, και ότι δεν είχαν προστασία από γονική κακοποίηση. Αν και τα περισσότερα από αυτά τα στοιχεία από τα παιδιά αυτά είναι ανεπίσημα και αφορούν ξεχωριστές περιπτώσεις, ώστε να μπορεί να υποθέσει κανείς ότι άλλα παιδιά είχαν θετικές εμπειρίες, οι μαρτυρίες αυτές δείχνουν ότι χρήζουν προσοχής. Χρειάζεται να μάθουμε πολλά

παραπάνω για τις συνθήκες σύμφωνα με τις οποίες τα παιδιά βοηθιούνται ή βλάπτονται από αυτά τα προγράμματα. Μέχρι οι επιπτώσεις της θεραπείας επανένωσης να επαληθευθούν από μακροχρόνια επιστημονική έρευνα, τα τρέχοντα στοιχεία δεν δύνανται να υποστηρίξουν την επιβολή των προγραμμάτων επανένωσης από δικαστήρια.

4. Οι ισχυρισμοί 'γονικής αποξένωσης' στο δικαστήριο απομακρύνουν την εστίαση της προσοχής του δικαστικού σώματος από ζητήματα ασφάλειας της ακεραιότητας των παιδιών και ζητήματα ενδοοικογενειακής βίας. Ειδικότερα:

«Η ανάλυση καταθέσεων από 'ειδικούς' της γονικής αποξένωσης σε δίκες οικογενειακού δικαίου στον Καναδά αποκαλύπτει ότι οι 'ειδικοί' αυτοί συμβουλεύουν τα δικαστήρια να αγνοήσουν τις απόψεις των παιδιών, στοιχεία της ευημερίας του παιδιού όσο αυτό είναι στην επιμέλεια του προτιμώμενου γονέα, στοιχεία κακής επιμέλειας από την πλευρά αυτού που ισχυρίζεται ότι αποξενώθηκε και στοιχεία από θεραπευτές των παιδιών, για χάρη του να υιοθετήσουν τη θεωρία της γονικής αποξένωσης και να αρνηθούν την επαφή των παιδιών με τον προτιμώμενο γονιό ώστε να αποκαταστήσουν ή να δημιουργήσουν τη σχέση με τον γονιό που απορρίπτουν. Υπάρχουν δικαστικά δεδομένα στις Η.Π.Α. και τον Καναδά που αναφέρουν ότι παιδιά απομακρύνονται με τη βία μέσω αστυνομικών δυνάμεων από τα σπίτια των γονιών που προτιμούν και που έχουν την επιμέλεια, μερικές φορές επαναλαμβανόμενα, ώστε να μεταφερθούν στους γονείς που τα παιδιά έχουν απορρίψει ή που φοβούνται.

Πολλοί είναι οι ερευνητές και οι ερευνήτριες που καταγράφουν τις περιπτώσεις αγνόησης της ενδοοικογενειακής βίας για χάριν της υιοθέτησης της γονικής αποξένωσης. Χαρακτηριστικά:

«Οι Joyanna Silberg et al. ανέλυσαν δικαστικές υποθέσεις στην Αμερική όπου υπήρχαν κατηγορίες ενδοοικογενειακής βίας και παιδικής κακοποίησης και οι οποίες αρχικά θεωρήθηκαν ψευδής (ως αποτέλεσμα λανθασμένου σκεπτικισμού του δικαστηρίου και/ή ως αποτέλεσμα των ισχυρισμών αποξένωσης), αλλά για τις οποίες

στην πορεία προέκυψαν αδιάψευστα στοιχεία που αποδείκνυαν την κακοποίηση και κατέληξαν στο να επιστραφούν τα παιδιά στον αρχικό γονέα. Οι συγγραφείς αναφέρουν ότι όταν τα παιδιά μεταφέρθηκαν στους κακοποιητές γονείς η κακοποίηση συνεχίστηκε και ότι το 1/3 των παιδιών επιχείρησε να αυτοκτονήσει. Όταν τα δικαστήρια στη συνέχεια αποδέχθηκαν την κακοποίηση και αποφάσισαν να επιστρέψουν τα παιδιά στους αρχικούς γονείς, τα παιδιά είχαν ήδη περάσει κατά μέσο όρο τρία χρόνια υπό την επιμέλεια κακοποιητικών γονέων. Όλο και περισσότεροι ειδικοί σε πολλές χώρες καταγράφουν τους προβληματισμούς τους σχετικά με την ευημερία των παιδιών και τη σχέση τους με κακοποιητές γονείς σε περιπτώσεις εφαρμογής της γονικής αποξένωσης.»

5. Η φίμωση των περιπτώσεων ενδοοικογενειακής βίας καθώς και η μη επίδειξη σεβασμού στις απόψεις των παιδιών έχει σημαντικό βλαπτικό αντίκτυπο στα παιδιά:

«Γνωρίζουμε από ένα συνεπές σώμα έρευνας που καλύπτει δεκαετίες ότι η ενδοοικογενειακή βία προκαλεί άμεσες και επιστημονικά αποδεδειγμένες βλάβες στο παιδί. Η βία δεν είναι απαραίτητο να είναι άμεσα ορατή για να προκαλέσει βλάβη στο παιδί. Κάποια από αυτά τα παιδιά βιώνουν μακροχρόνιες κρίσεις φόβου και συναισθηματικές ή ακόμα και αναπτυξιακές βλάβες. Τα δεδομένα για την άμεση βλάβη στα παιδιά από βία που απευθύνεται σε αυτόν που έχει την επιμέλεια τους είναι συνεπή ανά τις διαφορετικές επιστημονικές μεθόδους (ποιοτικές και ποσοτικές) και ακόμα και ανά τους διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους (κοινωνικές επιστήμες, ιατρική, ψυχιατρική, παιδική αναπτυξιολογία, νευροβιολογία). Η έρευνα επίσης αποδεικνύει ότι η άσκηση βίας ενάντια σε μητέρες συνήθως συνυπάρχει με την κακοποίηση απέναντι και στα παιδιά, καθώς και ότι τα παιδιά που τελικά φτάνουν να καταθέσουν την ύπαρξη βίας είναι λίγα. Η διεθνής έρευνα σχετικά με τα μοτίβα γονικών δεξιοτήτων μετά το χωρισμό δείχνει ότι ο γονιός που εφαρμόζει κακή γονική μέριμνα, όπως εξευτελιστικές συμπεριφορές, συμπεριφορές παρακολούθησης, απομόνωσης, εξουθενωτικής σωματικής πειθαρχίας και καταναγκαστικού ελέγχου, συνεχίζει και συχνά γίνεται

χειρότερη μετά τον χωρισμό, όταν πια ο κακοποιημένος γονέας δεν είναι πια ικανός να προστατέψει το παιδί – δηλαδή μετά τον χωρισμό των δύο ενηλίκων, όταν ο γονέας με την κακή μέριμνα έχει πλέον πρόσβαση στα παιδιά χωρίς επίβλεψη. [...]

Στρέφοντας την προσοχή μας στη γνώμη των παιδιών, βρίσκουμε ότι τα παιδιά λένε στους ερευνητές να ζητήσουν από τα δικαστήρια να ακούσουν με μεγαλύτερο σεβασμό τις απόψεις τους για την επαφή με γονείς που είναι κακοποιητικοί ή βίαιοι (κάποια θέλουν την επαφή, κάποια όχι) και να δώσουν μεγαλύτερη προσοχή στις ανησυχίες τους σχετικά με την ασφάλεια των ίδιων και των αδερφιών τους. Τα παιδιά λένε επίσης στους ερευνητές να ζητήσουν από τα δικαστήρια να φέρουν τους κακοποιητές γονείς προ των ευθυνών τους για τις βλάβες οι οποίες έχουν προκληθεί στην οικογένεια και να διαβεβαιώσουν ότι οι γονείς αυτοί θα απολογηθούν και θα επανορθώσουν προτού επιμείνουν για τα δικαιώματά τους στην επιμέλεια.»

Ακολουθεί η λίστα των επιστημόνων και των ιδρυμάτων που συνυπογράφουν το αρχικό κείμενο και ζητούν την αφαίρεση οποιασδήποτε αναφοράς στην έννοια της γονικής αποξένωσης στην λίστα ασθενειών (ICD-11) του ΠΟΥ.

Αλβανία

Institutions:

1. Albanian Women's Empowerment Network
2. Gender Alliance for Development Center
3. Women to Women (Gruaja tek Gruaja)

Αρμενία

Institution:

4. Women's Support Center

Αυστραλία

Experts:

5. Dr. Renata Alexander, Senior Lecturer, Faculty of Law, Monash University, Melbourne
6. Moo Baulch, CEO, Domestic Violence NSW, Sydney, Australia
7. Dr Karen Crawley, Senior Lecturer, Griffith Law School, Brisbane, Australia
8. Professor Heather Douglas, Law School, the University of Queensland, Australia
9. Dr Molly Dragiewicz, Associate Professor, School of Justice, Faculty of law, Queensland University of Technology
10. Professor Patricia Easteal, AM, PhD, Consultant, Legal Lightbulbs, Australia
11. Belinda Fehlberg, Professor of Law, Melbourne Law School
12. Dr Michelle Fernando, Senior Lecturer, School of Law. University of South Australia, Adelaide, South Australia, Australia
13. Hayley Grainger, Assistant Director & Solicitor, North Queensland Women's Legal Service, Australia
14. Dr Samantha Jeffries, Senior Lecturer, School of Criminology and Criminal Justice, Griffith University, Brisbane, Australia
15. Cathy Humphreys, Head of Department, Professor of Social Work, University of Melbourne
16. Janet Loughman, Principal Solicitor, Women's Legal Service New South Wales
17. Diane Mangan, Chair, Australia National Foundation for the elimination of death related to domestic and family violence, Brisbane, Queensland
18. Professor Elena Marchetti, Griffith Law School, Brisbane, Australia

19. Elspeth McInnes AM, Associate Professor of Sociology in Education, Chair Human Research Ethics Committee, School of Education Magill, University of South Australia
20. Dr Helena Menih, PhD, Lecturer in Criminology, School of Humanities, Arts and Social Sciences, University of New England, Armidale NSW 2, Australia
21. Associate Professor Silke Meyer, Associate Professor in Criminology, Monash Gender and Family Violence Prevention Centre, Monash University. Melbourne, Australia
22. Associate Professor Carolyn Quadrio, Consultant Child & Family & Forensic Psychiatrist, School of Psychiatry University of New South Wales, Sydney, Australia
23. Zoe Rathus, Senior Lecturer, Griffith Law School, Brisbane, Australia
24. Joanne Stagg, Lecturer, Griffith Law School, Griffith University, Gold Coast, Australia.
25. Professor Julie Stubbs, *UNSW LAW*, Co-Director, *Centre for Crime, Law & Justice*, University of New South Wales, Sydney, Australia
26. Dr. Deborah Walsh, Lecturer and Family Violence Specialist, Faculty of Health and Behavioural Sciences, University of Queensland
27. Dr. Jane Wangmann, Senior Lecturer, Faculty of Law, University of Technology, Sydney
28. Karen Willis, OAM, Executive Officer, Rape and Domestic Services Australia, Drummoyne, Sydney, NSW
29. Professor Lisa Young, Associate Dean Research, Murdoch School of Law, Perth, Australia

Αυστρία:

Institutions:

30. Domestic Violence Intervention Centre, Vienna

31. Österreichischer Frauenring (Austrian Women's Lobby)

Αζερμπαϊτζάν

Institutions:

32. Clean World Aid to Women Soviet Union

Βέλγιο

Institutions:

33. La Voix des Femmes

Βοσνία και Ερζεγοβίνη

Institutions:

34. Foundation United Women Banja Luka

Βραζιλία

Experts:

35. Juliana Ahn, Researcher, Representative of UNIDI

36. Patrícia Regina Alonso, lawyer, historian, writer, representative of Unigrejas, COPPAMM and ADVEC

37. Elizabethi Regina Alonso, lawyer, researcher, representative of CONIADI, CIPBAS and Casa Magnólia

38. Felicio Alonso – Lawyer, representative of Clamor pelo Brasil and Provida Profamilia, Brazil

39. Alessandra Andrade, Representative of Coletivo Voz Materna, Coalition of Mothers, RS, Brazil

40. Claudete Braghini, Representative of UNIDI

41. Luz Morena Cerroti, Representative of Coletivo Mães na Luta, Coalition of Mothers – Brazil

42. Rubia Abs Cruz, Advocate and member of CLADEM, Latin American And Caribbean Committee On The Defense Of Women's Rights – Brazil

43. Ana Maria Iencarelli, CEO of ONG Vozes de Anjos, Organization of advocacy and psychology support for children and women victims of Domestic Violence, Brazil

44. Patricia Massa, Public Prosecutor, Representative of UNIDI

45. Tanise de Siqueira, Psychologist (PUCRS), Specialist in Clinical Psychology (Federal Council of Psychology – CFP), Psychotherapeutic Counseling Psychotherapeutic (Institute of Teaching and Research in Psychotherapy – IEPP), Vigere Psychotherapy, Porto Alegre/ RS, Brazil

Institutions:

46. ONG Vozes de Anjos -Childhood and Maternity Protection

47. UNIDI – União Pela Defesa da Infância, Brazil

Βουλγαρία

Institutions

48. Alliance for Protection from Gender-based Violence

49. Bulgarian Gender Research Foundation

50. Mothers for Change Movement

51. Dinamika Centre Association

52. Pulse Foundation

Individual Expert:

53. Gayla Petkova Doycheva

Καναδάς

Experts:

54. Dr. Ramona Alaggla, MSW, PhD, RSW, Professor, Factor-Inwentash

Faculty of Social Work, University of Toronto

55. Dr. Dan T. Ashbourne, C. Psych, Executive Director & Psychologist, London Family Court Clinic, La Clinique Judiciaire Familiale de London, London, Ontario

56. Dr. Clive Baldwin, PhD, Professor of Social Work, Saint Thomas University, Fredericton

57. Carol Barkwell, Executive Director, Luke's Place, Support and Resource Centre for Women and Children in Durham Region, Ontario

58. Suki Beavers, Project Director/directrice de projet, NAWL/ANFD, Ottawa, Ontario

59. Isabelle Boisclair, Professor, Université de Sherbrooke, Sherbrooke, Canada

60. Gabrielle Bouchard, President, Fédération des femmes du Québec

61. Mélissa Blais, professeure associée, Institut de recherches et d'études féministes, Université du Québec à Montréal, Canada

62. Susan Boyd, F.R.S.C., Professor Emerita, Peter A. Allard School of Law, University of British Columbia;

63. Andrea Breanne, McGill Law alumni, London, Ontario

64. Ksenia Burobina, PhD Candidate in Sociology, Université de Montréal, Canada

65. Dr. Sandra Byers, PhD, Professor, University of New Brunswick, Fredericton

66. Dr. Catherine Ann Cameron, PhD, Professor Emerita, University of New Brunswick and Honorary Emerita Professor of Psychology, University of British Columbia

67. Dr Isabelle Côté, Ph.D., Professeure adjointe, École de service social, Université Laurentienne, Bureau

68. Dr. Dianne Crocker, PhD, Associate Dean, Graduate Studies, Sociology and Criminology, Saint Mary's University, Halifax
69. Pamela Cross, Family Lawyer and Legal Director, Luke's Place, Ontario
70. Dr. Dominique Damant, Ph.D, Associate Professor, School of Social Work, Université de Montréal, Canada
71. Anick Desrosiers, doctoral student in social work, Université de Montréal, Montréal, Canada.
72. Dr. Marilyn Dupre, PhD, Director, School of Social Work, Saint Thomas University, Fredericton
73. Dr Francis Dupuis-Déri, Professor, Political Sciences, Université du Québec à Montréal, Canada
74. Jo-Anne Dusel, Executive Director, Provincial Association of Transitions Houses and Services of Saskatchewan (PATHS)
75. Dr Catherine Flynn, Ph.D., Professor, Department of Human and Social Sciences, Université du Québec à Chicoutimi, Canada
76. Michèle Frenette, PhD Student, University of Ottawa, Canada
77. Crystal Giesbrecht, Director of Research and Communications, Provincial Association of Transitions Houses and Services of Saskatchewan (PATHS)
78. Kasari Govender, Executive Director & Lawyer, West Coast LEAF, Vancouver, British Columbia
79. Kim Hawkins, Executive Director, Rise Women's Legal Centre, Vancouver
80. Dr Catherine Holtmann, Ph.D., Director, Muriel McQueen Fergusson Centre for Family Violence Research, Associate Professor, Sociology, University of New Brunswick
81. Dr Margaret Jackson, PhD, Professor Emerita, Director of the FREDA Centre on Violence Against Women and Children

82. Rachel Jacques-Mignault, lawyer, Montreal, Canada
83. Dr Peter Jaffe, PhD, Psychologist & Professor, Academic Director, Center for Research and Education on Violence Against Women and Children, Western University, London ON, Canada
84. Dr Darlene Juschka, PhD, Associate Professor, Department of Gender, Religion, and Critical Studies and RESOLVE Alberta
85. Patrick Ladouceur, PhD Student, University of Ottawa, Canada.
86. Dr Michele Landsberg, LL.D (Hons), Canadian journalist and author, member of the Order of Canada
87. Dr Simon Lapierre, Full Professor, School of Social Work, University of Ottawa
88. Dr Geneviève Lessard, Ph.D., Professeure titulaire, École de travail social et de criminologie, Université Laval (Québec, Canada), Directrice du *Centre de recherche interdisciplinaire sur la violence familiale et la violence faite aux femmes*
89. Dr Nicole Letourneau, RN, PhD, FCAHS, ACHF Chair in Parent-Infant Mental Health, Resolve Alberta Director & Principal Investigator, Child Studies Program, Calgary
90. Janet McGeachy, MSW, School of Social Work, Saint Thomas University, Fredericton
91. Dr. Nancy Nason-Clark, PhD, FRSC, Professor Emerita, Sociology, University of New Brunswick
92. Kendra Nixon, Associate Professor of Social Work, Director of RESOLVE Manitoba, University of Manitoba
93. Dr Linda C Neilson, LLB, Ph.D (Law, L.S.E.), Professor Emerita, University of New Brunswick Canada and Research Fellow of the Muriel McQueen Fergusson Centre for Family Violence
94. Kendra Nixon, Resolve, Manitoba, Provincial Association of Transitions Houses and Services of Saskatchewan (PATHS)

95. Danya O'Malley, Executive Director, PEI Family Violence Prevention Services, Charlottetown, PEI
96. Elizabeth Pickett, Canadian Feminist Network, Ottawa
97. Marie Josèphe Pigeon, general director of SEP – Service d'Entraide Passerelle, Montreal, Canada
98. Tracy Porteous, Executive Director, Ending Violence Association of British Columbia, Vancouver
99. Dr. Caren Poulin, Associate Dean, Faculty of Arts, Professor Psychology, Gender & Women Studies, University of New Brunswick 100. Sandrine Ricci, Doctoral candidate and lecturer, University of Québec in Montréal (UQAM)
101. Dr Elizabeth Sheehy, LLB, LLM, LLD (hons), Professor Emerita, University of Ottawa, Faculty of Law, F.R.S.C., Order of Ontario
102. Deborah Sinclair, MSW, RSW, PhD student, Therapist & Consultant, Lecturer, Factor-Inwentash, Faculty of Social Work, University of Toronto, Canada
103. Kharoll-Ann Souffrant, travailleuse sociale et candidate à la maîtrise en service social avec option en études féministes à l'université McGill
104. Dinaïg Stall, Professor, University of Québec in Montréal, Montreal, Canada
105. Dr. Leslie M. Tutty, PhD, Professor Emerita, Faculty of Social Work, University of Calgary

Institutions:

106. Centre de femmes l'Autonomie en soie, Saint-Hyacinthe, Quebec
107. Fédération des femmes du Québec
108. Fédération des maisons d'hébergement pour femmes, Québec, Canada

109. Feminist Anti-Violence (FemAnVi) Research Collective, University of Ottawa, Canada
110. L'R des centres de femmes du Québec, Montréal, Canada
111. Luke's Place, Support and Resource Centre for Women and Children in Durham Region, Ontario
112. Muriel McQueen Fergusson Centre for Family Violence Research, University of New Brunswick
113. National Association of Women and the Law (NAWL/ANFD), Ottawa, Ontario
114. Regroupement des maisons pour femmes victimes de violence conjugale, Montréal, Canada
115. Regroupement Naissance-Renaissance, Montreal, Quebec
116. Rise Women's Legal Centre, Vancouver
117. West Coast LEAF, Vancouver, British Columbia.
118. Women's Legal Education and Action Fund (LEAF FAEJ), Toronto, Canada

Κροατία

Institutions:

119. Autonomous Womens House Zagreb
120. B.a.B.e. Be active, BE emancipated
121. Centre for Womens Studies
122. Centre for Women War Victims
123. Coordination of Womens Groups SEKA
124. Womens Network of Croatia

Κύπρος

Institution:

125. Association for the Prevention and Handling of Violence in the Family

Τσεχία

Institutions:

126. proFem – Center for Victims of Domestic and Sexual Violence

127. ROSA – Center For Women

Ευρώπη

Institutions:

128. European Network Women Against Violence (WAVE)

129. Gwendoline Lefebvre, European Womens Lobby

Γαλλία

Experts:

130. Isabelle Beck, Family Law Lawyer, Lyon, France

131. Dr. Maurice Berger, Ph D, child psychiatrist, chief of child psychiatric ward in a university hospital, Professor of child psychopathology in Lyon 2, director of training at the National School of Judges in Paris

132. Dr Catherine Bonnet, Consultant in child and adolescent psychiatry in France (1974-2003) in UK (2004-2007), Paris, France

133. Dr Anne-Marie Clement, President of the Fédération des Comités Alexis Danan pour la Protection de l'Enfance, Paris, France

134. Dr Annie Dudin, Pediatrician, Tours, France

135. Dr. Andreea Ernst-Vintila, Associate professor of psychology, Université Paris-Nanterre, Paris Research Center for Social Psychology EA

4386, France

136. Marie Françoise Caminada, psychologist, Gourdon, France

137. Dr Marie-Paule Grossetete, doctor in evolutionary biology, member of the board of director of Osez le féminisme!, Paris, France.

138. Marie-Christine Gryson, clinical psychologist, ex judicial expert (26 years), Lille, France

139. Caroline Guesnier, President of CIVIFF (Collectif International Vaincre les Injustices Faites aux Femmes)

140. Mélanie Jauner, responsable for Antenne Ouest et Haut de France CIVIFF (Collectif International Vaincre les Injustices Faites aux Femmes)

141. Dr Eugénie Izard, child psychiatrist, President of the REPPEA (Réseau de Professionnels pour la Protection des Enfants et des Adolescents), Toulouse, France

142. Dr Catherine Le Magueresse, lawyer, expert on violence against women, Paris France

143. Pierre-Guillaume Prigent, PhD Student, University of Western Brittany, France

144. Meryl Puget, clinical psychologist and psychologue clinicienne, member of the board of directors of Osez le féminisme!, Paris, France.

145. Alexandra Rhodes, Clinical Psychologist, Child Psychotherapist, Expert at the Courts – Toulouse Court of Appeal, Toulouse, France

146. Dr Hélène Romano, Dr in psychopathology, HDR PhD CPP Lyon Est III, Lyon, France

147. Dr Brigitte Mélot Slama, member of the Board of Directors of the REPPEA (Réseau de Professionnels pour la Protection des Enfants et des Adolescents), Bagnolet France

148. Lucie Sabau, member of the board of director of Osez le féminisme!, Paris, France

149. Gwénola Sueur, Réseau International des Mères en Lutte, France

150. Stéphanie Vecchiato, responsable Antenne Sud Ouest CIVFF (Collectif International Vaincre les Injustices Faites aux Femmes)

151. Galia Yehezkieli, Child psychiatrist, Charenton-le-Pont, France

Institution:

152. Association REPPEA (Réseau de Professionnels pour la Protection des Enfants et des Adolescents, association of professionals network for child protection)

Γερμανία

Experts:

153. Dr. Carol Hagemann-White, PhD, Professor, University of Osnabruck

Ισραήλ

Experts:

154. Gali Etzion, Attorney at Law, Director counselling & legislation department, Naamat Women's Organization

155. Professor Daphna Hacker, Law Faculty and Head of Gender Studies Program, Tel Aviv University

156. Prof. Ruth Halperin-Kaddari, Professor at Bar-Ilan University Faculty of Law, Israel; Founding Head of the Rackman Center for the Advancement of Women at BIU; and former Vice-Chair of CEDAW

157. Dana Eisner-Lavi, Adv., Director of the Women's Rights Clinic, College of Management School of Law

Institution:

158. The Ruth and Emanuel Rackman Center for the Advancement of Women, Bar-Ilan University, Faculty of Law

Ιρλανδία

159. Womens Aid Dublin

Ιταλία

Experts:

160. Avv. Simona D'Aquilio, Lawyer of the Italian Civil Forum, Member of the Rome COA.

Maison Antigone Vice President

161. Mariachiara Feresin, PhD Student, University of Trieste

162. Avv. Michela Nacca, Lawyer of the Vatican City State and of the Apostolic Courts Superior,

President of the Maison Antigone Association

163. Professor Patrizia Romito, PhD, Deputy Director for Equal Opportunities, Laboratory of Social

and Community Psychology, University of Trieste, Italy

Institution:

164. Maison Antigone, Albano, Laziale, Italy. As of July 2, 2019, 764 individuals had endorsed the

Collective Memo to WHO seeking removal of all references to parental alienation and related

concepts from the ICD-11 diagnostic manual on grounds of lack of scientific validity on the Maison

Antigone web site.

Ιαπωνία

Experts:

165. Dr. Yuki Senda, Professor Sociology, Musashi University

Κόσοβο

Institutions:

166. Womens Wellness Center

Λουξεμβούργο

Institution:

167. Femmes en Detress asbl

Μάλτα

Institutions:

168. Network Forum Malta

169. SOAR ST Jeanne Antide Foundation

170. The Good Shepard Sisters – Dar Merhba B Foundation

171. Womens Rights Foundation

Νέα Ζηλανδία

Experts:

172. Dr Peter Adams, Professor, Social & Community Health, University of Auckland

173. Dr Jackie Blue, former New Zealand Human Rights Commissioner (Women's Rights)

174. Jane Drumm, General Manager, Shine (Safer Homes in NZ Everyday) Auckland

175. Dr Vivienne Elizabeth, Associate Professor, Sociology, University of Auckland

176. Dr Nicola Gavey, Professor, Psychology, University of Auckland

177. Dr Deborah Hager, Lecturer, Health Promotion, School of Population Health, University of Auckland

178. Ruth Herbert, Co-Founder, The Backbone Collective
179. Dr Sue Jackson, Associate Professor, Psychology, Victoria University of Wellington
180. Dr Ang Jury, Chief Executive, National Collective of Women's Refuges, NZ
181. Dr Jade Le Grice, Lecturer, Psychology, University of Auckland
182. Deborah Mackenzie, Co-founder, The Backbone Collective, New Zealand
183. Dr Kathryn McPhillips, Clinical Psychologist, Executive Director, Auckland Sexual Abuse Help Foundation
184. Dr Mandy Morgan, Professor, Psychology, Massey University
185. Leonie Morris, Community Worker, Auckland Women's Centre, NZ
186. Nicola Paton, Family Violence Clearinghouse, University of Auckland, New Zealand
187. Dr Neville Robertson, Senior Lecturer, Psychology, Waikato University
188. Dr Michael Tarren-Sweeney, Professor of Child & Family Psychology, School of Health Sciences, University of Canterbury, New Zealand, editor of Developmental Child Welfare
189. Professor Julia Tolmie, Faculty of Law, The University of Auckland
190. Dr. Alison Towns, PhD, Dip Clin Psychology, Director Mt. Albert Psychological Services, Ltd.,
St. Lukes, Auckland.

Πολωνία

191. Autonomia Foundation

Πορτογαλία

192. Association of Women Against Violence, AMCV

193. Contra femincidio – associacao de familias amigas de vitimas de fernicidio

Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας

194. National network to end violence against women and domestica violence

Ρουμανία

195. Association for Liberty and Equality of Gender A.L.E.G.

Σερβία

196. Association of Women Sandglass

197. Autonomus Womens Center

198. Counseling For Lesbians

199. Fenomena Association

200. IZ Kruga – Vojvodina (Out of Circle Vojvodina)

201. Oasis of Safety (Oaza Sigurnosti)

202. Roma Center for Women and Children – Daj

203. SOS Zenski center – Novi Sad

204. Udruzenje zena femina (Womens Association Femina)

205. Women for Peace (Zene za mir)

Σλοβακία

206. Fenestra

Σλοβενία

207. Association for Non Violent Communication

208. Association SOS Help-Line for Women and Children, Victims of

Violence

Ισπανία

Experts:

209. Macaena Lopez Anadon

210. Encarna Bodelón González. Professor, Filoso del derecho. Universitat Autònoma de Barcelona

211. Maria Jose Gonzalez de la Rosa

212. Professor Soledad Andres Gomez, Universidad de Alcala

213. Salome De Benito

214. Eva Medina Rodriguez

215. Mararita Arribas Martin

216. Carolina Delgado Garcia

217. Carmen Freixa Zurita

218. Maria Teresa Sanz Hiraldo

219. Emelina Galarza Fernandez

220. Sandra Brizuela Rodriguez

221. Concepcion Diaz Rodriguez

222. Buno Herrero Fernandez

223. Andrea Castillo Diaz

224. Lola Rodriguez Martinez

225. M del Carmen Martinez Martinez

226. Emila Bolinches Ribera

227. Maria Jesus Rodriguez Fernandez

- 228. Fernando Almodovar Perez
- 229. Ana Gloria Sanchez Ruano
- 230. Pillar Capellades Escofet
- 231. Begona Moraga de la Fuente
- 232. Carmen Yago
- 233. Angela Marchante
- 234. Montserrat Vazquez Peral
- 235. Veronica Munoz Carrera
- 236. Alicia Fernandez Perea
- 237. Maria Teresa Aragon Corrochano
- 238. Lourdes Ramirez Barranco
- 239. Aritz Garcia de Cortazar Urzuriaga
- 240. Rosanio Guerrero
- 241. Juan Carlos Ruiz Liria
- 242. Marina Guia Carlon Carminero

Institutions

- 243. AAMM Feministas Marcela Largarde
- 244. ADIBS (Asociacion de Mujeres para de la Salud Islas Balears)
- 245. AEFI – Asociacion Escuela de Feminismo e Igualdad
- 246. Alquima Feminista
- 247. Ascension Dominguez Recios
- 248. Asociacion con la A

249. Asociacion Damos la cara contra la violencia genero
250. Asociacion de Majures Feminista Puntos Subversivos
251. Asociacion de Mujeres Separadas y Divoria del Pais Valencia
252. Asociacion de Mujures Juristas Themis
253. Asociacion de Mujures LILTH
254. Asocicion Mujures Progresistas Ritino
255. Asociacion de Mujures TIEMAR
256. Asociacion de Psicologia y Psicoterapia Feminista
257. Asociacion Feminista Tiemar
258. Asociacion La Sur-Feminicidio
259. Asociacion Nosotras en el Mundo
260. Asociacion para la Defensa de la Imagen Pu de las Mujer (ADIPN)
261. Asociacion SARAIE de desarrollo y cooperac internacional
262. Candelita
263. Centro de Estudios e Investigacion sobre (CEIM)
264. Confederacion Intersindical
265. Custodia en Positivo
266. (DES)ARAMDOS Hombres contra los privileg patrarcales
267. Federacion de Asociaciones de Mujures Laurisilva
268. Federacion de Dones Progressistes CV
269. Federacion Feminista Gloria Arenas
270. Federacion Nacional de Asociaciones de Separadas y Divorciadas

- 271. Form de Politica Feminista de Granada
- 272. Forum Feminista de Madrid
- 273. Marxa Mundial de Donnes Valencia
- 274. Partido Feminista de Espana
- 275. Plataforma Abolicionists Canaria
- 276. Plataforma de Madres Feminists por la Ampliacion y la Transferibilidad de los Pemiso (PETRA)
- 277. Plataforma 7N Madrid
- 278. Plataforma 8M 25N de Granada
- 279. PLAZANDREOK Feminista
- 280. Red Caps
- 281. Revista Majeres y Salud
- 282. Secretaria Confederal de Majures e lgualdac CC00
- 283. Stop Vientres de Alquiler

Ελβετία

- 284. Glòria Casas Vila, Postdoctoral Fellow, Université de Lausanne, Switzerland

Ηνωμένο Βασίλειο

Experts:

- 285. Dr Adrienne Barnett, Ph.D., Senior Lecturer – Law, Brunel University, London
- 286. Jenny Beck, Solicitor, Director of Beck Fitzgerald, LLP
- 287. Professor Vanessa Bettinson, Professor of Criminal Law and Criminal Justice, De Montford University

288. Estelle de Boulay, Director, Rights of Women, London
289. Professor Shazia Choudhry, Department of Law, Queen Mary University, London
290. Olive Craig, Legal Officer, Rights of Women, London
291. Dr Julie Doughty, Ph.D., Lecturer in Law, Cardiff University School of Law and Politics
292. Professor Gillian Douglas, LL.D., FacSS, Executive Dean, The Dickson Poon School of Law, King's College London
293. Jane Fortin, Emeritus Professor, University of Sussex
294. Sarbjit Ganger, Director, Asian Women's Resource Centre, London
295. Mandip Ghai, Legal Officer, Rights of Women, London
296. Lucy Hadley, Campaigns and Public Affairs Manager, Women's Aid, England
297. Jonathan Herring, Professor of Law, Oxford University, England
298. Marianne Hester, Professor, Chair in Gender, Violence & International Policy, University of Bristol, UK
299. Joan Hunt, OBE, Honorary Professor, Cardiff University, School of Law and Politics
300. Melanie Johnson, Family Law Barrister, 1 Pump Court Chambers, London
301. Felicity Kaganas, Professor of Law, Brunel Law School
302. Mavis MacLean, Senior Research Fellow, University of Oxford
303. Professor Judith Masson, PhD, Professor of Socio-Legal Studies, University of Bristol Law School, University of Bristol
304. Dr Nina Maxwell, PhD, Senior Research Associate, Cardiff University School of Social Sciences

305. Professor Lorraine Radford, Phd, Professor of Social Policy and Social Work, University of Central Lancashire

306. Ruby Sayed, Chair of the Asian Women's Resource Centre, Councillor City of London Farringdon Ward

307. Naomi Scarano, Family Law Barrister, London

308. Dr Thomas Slater, PhD, Lecturer in Social Work, Cardiff University School of Social Sciences

309. Dr Leanne Smith, PhD, Senior Lecturer in Law, Cardiff University School of Law and Politics

310. Dr Liza Thompson, PhD, CEO of Sateda, UK

311. Professor Liz Trinder, University of Exeter

312. Suzanne Zaccour, Dphil student in law, Oxford University, Oxford, United Kingdom

Institution:

313. Scottish Womens Aid

314. Welsh Womens Aid

Ουκρανία

315. Center for Womens Perspectives

Η.Π.Α.

Experts

316. Caroline Bettinger-López, Professor of Clinical Legal Education, Director, Human Rights Clinic, University of Miami Law School

317. Kelly M Champion, PhD, Clinical and Forensic Psychologist, American Board Certified in Clinical Child & Adolescent Psychology, Maryland, LP, Iowa, LP, HSP, Massachusetts LP, HSP, Cadeus Behavioral Health, 199 E. Montgomery Ave. Suite 100, Rockville MD 20850

318. Dr. David L. Corwin, MD, Child and Forensic Psychiatrist, Professor (Clinical) Pediatrics, University of Utah, founding member and current President of the American Professional Society on the Abuse of Children (APSAC), founder of California Professional Society on the Abuse of Children, the Helper Society and the Academy of Violence and Abuse and the first Chair of the National Health Collaborative on Violence and Abuse.

319. Cynthia Cummings, Attorney, Child Justice Inc. Silver Spring, MD

320. Margaret Drew, Associate Professor, University of Massachusetts Law School

321. Sasha Drobnick, Managing Attorney, Domestic Violence Legal Empowerment and Appeals Project (DV LEAP)

322. Dr Jeffrey L. Edleson, Ph.D., Dean, School of Social Welfare, University of California, Berkeley, California

323. Nancy S. Erickson, J.D., LL.M., M.A, Brooklin, New York.

324. Dr. Kathleen Coulborn Faller, Ph.D., A.C.S.W., Marion Elizabeth Blue Professor Emerita of Children and Families, School of Social Work, University Of Michigan

325. Lisa Fischel-Wolovick, JD, MSW, Adj. Associate Professor, Department of Psychology, City University of New York at John Jay College

326. Denise Gamache, MSW, Executive Director, Battered Women's Justice Project, Minneapolis. The Project also manages the National Center on Protection Orders and Full Faith Credit

327. Dr Robert Geffner, Ph.D., ABN, ABP, Founding President, Institute on Violence, Abuse and Trauma, Distinguished Research Professor of Psychology, Alliant International University, San Diego

328. Paul Griffin, Legal Director, Child Justice Inc., Silver Spring, MD

329. Nathaniel Grube, Attorney, Child Justice Inc., Silver Spring, MD

330. Dr. Jennifer Leann Hardesty, PhD, Professor, Human Development and

Family Studies, University of Illinois

331. Eileen King, E.D., Program Director, Child Justice Inc., Silver Spring MD

332. Dr Jean Mercer, PhD, Professor Emerita, Psychology, Stockton University, New Jersey and Founding Fellow, Institute for Science in Medicine

333. Joan Meier, Professor of Law, George Washington University Law School and Legal Director, Domestic Violence Legal Empowerment and Appeals Project (DV LEAP);

334. Sandi Capuano Morrison, Chief Executive Officer, Institute on Violence, Abuse and Trauma (IVAT); Board Member, National Partnership to End Interpersonal Violence Across the Lifespan (NPEIV) San Diego

335. Gimel Rogers, Psy.D, Training Director, IVAT

336. Linda Rosa, RN, Executive Director, Advocates for Children in Therapy, Loveland, Colorado

337. Kathleen Russell, Executive Director, Center for Judicial Excellence, California

338. Aileen Herlinda Sandoval, Psy.D., Forensic Associate, Institute on Violence, Abuse and Trauma (IVAT) and Family Violence and Sexual Assault Institute (FVSAI), San Diego

339. Alexandra Sandacz, Attorney, Child Justice Inc., Silver Spring, MD

340. Dr Daniel Saunders, Ph.D., Professor Emeritus, School of Social Work, University of Michigan

341. Lynn Hecht Schafran, Legal Director, National Judicial Education Program, The Women's Legal Defense and Education Fund

342. Morgan Shaw, Psy.D, Clinical Director, Institute on Violence, Abuse & Trauma, San Diego

343. Sudha Shetty, Esq., Assistant Dean, International Alliances &

Partnerships and Director, Hague Domestic Violence Project, Goldman School of Public Policy, University of CA, Berkeley

344. Dr Evan Stark, Ph.D, MSW, Professor Emeritus, Rutgers University

345. Esta Soler, President, Futures Without Violence, San Francisco, Washington, Boston

346. Dr. Sarah Trane, PhD, Pediatric Psychologist, Mayo Clinic Health System, La Crosse, Wisconsin

347. Connie Valentine, California Protective Parents Association,

348. Merle Weiner, Philip H. Knight Professor of Law, University of Oregon

349. Jennifer White, Program Director, Futures Without Violence, San Francisco, Washington, Boston

Institutional Endorsements:

350. Advocates for Children in Therapy, Loveland, Colorado

351. American Professional Society on the Abuse of Children, Columbus, Ohio

352. Legal Momentum, the Women's Legal Defense and Education Fund, New York

1 Για την συντομία του κειμένου έχουμε αφαιρέσει τις πολυάριθμες και εκτενείς αναφορές σε επιστημονικές μελέτες που έχει το αρχικό κείμενο, έτσι για τα πλήρη στοιχεία θα πρέπει κανείς να ανατρέξει στο αρχικό κείμενο, εδώ: <http://www.learningtoendabuse.ca/docs/WHO-September-24-2019.pdf>

2 Το κείμενο εξηγεί: «Το Σύνδρομο Γονικής Αποξένωσης (ΣΓΑ) είναι μια αμφιλεγόμενη έννοια η οποία συγκροτήθηκε από τον παιδοψυχίατρο Richard A Gardner και είχε ως αποτέλεσμα πολλά δικαστήρια να αφαιρέσουν την επιμέλεια πολλών παιδιών από μητέρες. Η έννοια διαψεύσθηκε πλήρως για λόγους διακρίσεων

λόγω φύλου, παιδικής κακοποίησης και έλλειψης επιστημονικής βάσης στα μέσα της δεκαετίας του 1980. Στη συνέχεια, έπεσε σε αχρηστία. Η ίδια έννοια επανήλθε στη μέση της δεκαετίας του 2000 σαν αποτέλεσμα συνεντεύξεων του ιατρού Amy J. L. Baker στις Η.Π.Α. με σαράντα ενήλικες που ανταποκρίθηκαν σε μια διαφήμιση και ισχυριζόταν ότι υπέστησαν αποξένωση από κάποιον γονιό ως παιδιά. Η οφθαλμοφανής ορολογία ενάντια στις γυναίκες και στα παιδιά που υπήρχε στη δουλειά του Garner είχε αφαιρεθεί (ωστόσο διακρίσεις λόγω φύλου και υποτίμηση των απόψεων των παιδιών παρέμειναν) ενώ η λέξη 'σύνδρομο' παραλείφθηκε, υποθέτουμε ώστε να αποφευχθεί η ανάγκη για επιστημονική απόδειξη της ψυχολογικής πάθησης. Παρά την αναξιόπιστη επιχειρηματολογία, η έννοια διαδόθηκε γρήγορα και εφαρμόζεται δικαστικά σε διάφορα μέρη ανά τον κόσμο.»